

Ett affischprojekt för mellanstadiet som involverar skolämnena samhällskunskap och bild. Vi arbetar med affischen som uttrycksform i en professionell grafikverkstad.

Vad tycker du?

Om att ta plats och att uttrycka sin syn på sin verklighet och samtid.

Vad tycker du?

Syftet med projektet är att våga ge ord och bild till sina åsikter och idéer och hur man kan använda en grafisk teknik för att sprida den till andra.

Vid tre tillfällen får eleverna kunskaper om affischen som uttrycksform, den litografiska tekniken och hur den har använts för att sprida information och bilder.

Vad tycker du? involverar samhällskunskap och bild.

Enligt läroplanen för grundskolan 2011 ska eleverna i ämnet samhällskunskap ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möte med andra uppfattningar. Därigenom ska eleverna stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

Undervisningen i bild i årskurs 4-6 ska enligt Lgr 11 bl a innehålla teckning, måleri, tryck samt återanvändning av bilder i eget skapande t ex collage eller bildmontage.

Kursupplägg

Gemensam planering - ca 3 timmar

Ett första inledande möte med de lärare som kommer att vara delaktiga i projektet. Lärarna får en introduktion i litografi som ger en förståelse för teknikens möjligheter och begränsningar. Riktlinjer för projektets innehåll läggs upp, det finns möjligheter att anknyta till pågående arbete eller tema i undervisningen eller till det som är aktuellt vid projekt-tillfället; valår, debatt på skolan eller lokala händelser.

På skolan - halvdag med hela klassen

Introduktion och presentation

- av mig själv som konstnär.
- tekniken: vad betyder litografi? Vad är en kalksten? Vad hände på dinosauriernas tid? Fett och vatten gillar inte varandra, vi testar vad som händer.
- användningsområden för litografi. Vi tittar på en samling med vardagstryck: tidningar, etiketter, kartor, skolplanscher mm
- affischen: Var finns de? Vad vill man säga? Vem säger? Hur ser de ut - man måste hinna läsa och uppfatta också! Eleverna diskuterar i mindre grupper kring några utvalda affischer.
- workshop som leder fram till den affisch som ska tryckas. Eleverna arbetar i mindre grupper med att diskutera och skriva ner viktiga åsikter. Affischen skissas med collage, urklippta bilder, bokstavsstenciler mm på papper i A3 format

Kalkstenen som används för litografi bildades för ca 150 miljoner år sedan i Solnhofen i södra Tyskland.

Vilket är budskapet? Elever i diskussion kring en affisch.

Dag 1 i grafikverkstaden

- halvdag med 5-10 elever, klassen måste delas i mindre grupper för att projektet ska kunna genomföras praktiskt och att alla elever får den handledning de behöver. Om två elever samarbetar med en gemensam affisch kan gruppen bestå av 10 elever. Dagen börjar med en guddad visning av verkstaden innan eleverna börjar teckna och måla på stenen. Jag visar olika teckningsmaterial och tekniker för att använda dem och olika tricks för att skriva och teckna spegelvänt på stenen. Skissen eller förlagan är resultatet från workshop i klassrummet.

Bilden på stenen tecknas och målas med särskilda pennor och tusch som innehåller fett...

Dag 2 i grafikverkstaden - halvdag

Nu ska affischerna tryckas! Eleverna trycker sin litosten i svart färg och använder collage-teknik i samband med tryckningen för att få fler färger. Vi trycker en liten upplaga på ett papper som tål att sitta ute i alla väder.

Avslut med hela klassen

Utställning med vernissage på skolan, kanske även utomhus på ett lämpligt plank så att många får ta del av elevernas åsikter. Klassen har varit delad under arbetet, nu finns tillfälle att få visa klasskompisar och presentera sitt arbete för dem i diskussioner och presentationer i mindre grupper.

...och den måste tecknas spegelvänt för att resultatet på tryckarket ska bli rätt.

Vad är litografi?

Litografi betyder att skriva på sten och det är precis vad man gör: Med särskilda pennor och litografisk tusch som innehåller fett tecknar och målar man sin bild på en planslipad kalksten. Kalkstenen är mottaglig för fett i teckningsmaterialet, genom en etsningprocess drivs fett längre ner i stenen och gör det möjligt att trycka fler tryck utan att bilden på stenen förändras. Litografin utnyttjar oblandbarheten mellan fett och vatten; den oljebaserade tryckfärgen valsas på stenen som fuktats med vatten, färgen fäster på den feta teckningen/bildytan men stöts bort på de fuktiga "icke-bilds-ytor". Tryckarket läggs direkt på stenen och i en skivarpres trycks färgen mot pappret.

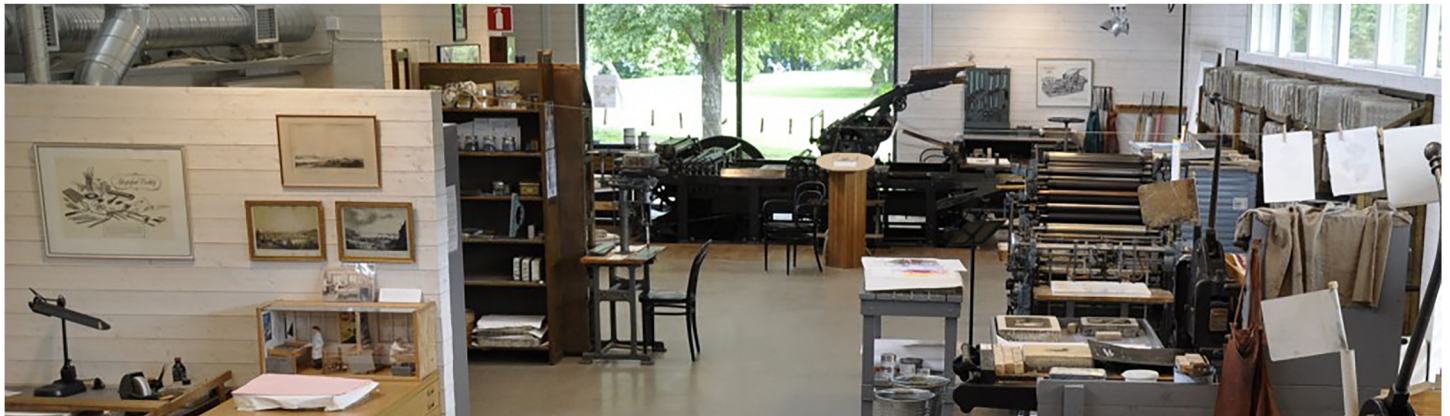

Foto: Litografiska museet

Litografiska museet

Litografiska museet ligger på Sundby Gård i Huddinge. Museet drivs av en idell organisation med årligt bidrag från Huddinge kommun. Här finns tryckpressar, tusentals stenar, skolplanscher och annat från litografins gyllene epok - början av 1800-talet och fram till andra världskriget. Det märkliga är att de hundraåriga tryckpressarna fortfarande går att använda och att många av stenarna har bilder kvar från den tiden. Museet är ett levande arbetslivsmuseum där hela kedjan från preparering av kalkstenen, framställning av motiv, etsning och tryckning kan utföras.

Kommunikationer: Med pendeltåg från Stockholm C till Huddinge station. Buss 709 mot Länna handelsplats till Sundby gård. Restid från Stockholm ca 35 min

Maria Lindström

Född 1964, bor och arbetar i Stockholm. Jag har utbildat mig vid Grafikskolan i Stockholm och på Kungl. Konsthögskolans projektutbildning i grafik. 2001-2013 arbetade jag som adjunkt och lektor på Kungl. Konsthögskolan och undervisade i litografi.

Som konstnär använder jag bilden - ibland i kombination med text eller ord - som ett språk. Att kunna använda sig av mer än tal- och skriftspråk ger fler möjligheter att uttrycka sig och det berikar det egna språket.

2013/14 var jag en av initiativtagarna och handledare för Slussen, ett projekt som handlade om grafikens roll att sprida budskap och åsikter. Utgångspunkten var Slussen, en plats som engagerat många stockholmare och som sådan spelat en unik roll för att belysa medborgardialogens betydelse. Projektet resulterade i en affischutställning på Kulturtavlorna runt om i Stockholm i maj 2014.

Vad tycker du?

handlar om vår delaktighet i samhället och betydelsen av att uttrycka sin åsikt men också om att lyssna på andras. Jag använder mig av estetiska läroprocesser i projektet genom att låta eleverna arbeta praktiskt; korta workshops där tankar och åsikter formuleras blir grunden till affischen som ska tryckas. Enkla, praktiska experiment som visar vad som händer när fett och vatten möts, gör det lättare att förstå principen för litografi. Eleverna får kunskaper om den litografiska tekniken och hur den har använts genom tiderna och hur den används idag genom att titta på och prata om bilder och vardagstryck (etiketter, affischer, kartor etc). Genom att sedan själva använda sig av tekniken i samma syfte får lärandet en koppling till ett sammanhang, en helhet som också är elevens.

(Litteratur: Wiklund Ulla (2009), *När kulturen knackar på skolans dörr*, Tonspråk, UR)

"Bilfritt Slussen" Maria Lindström. Kulturtavlorna, Blåsut. (vä affisch: Damla Kilickiran, Grafikskolan)